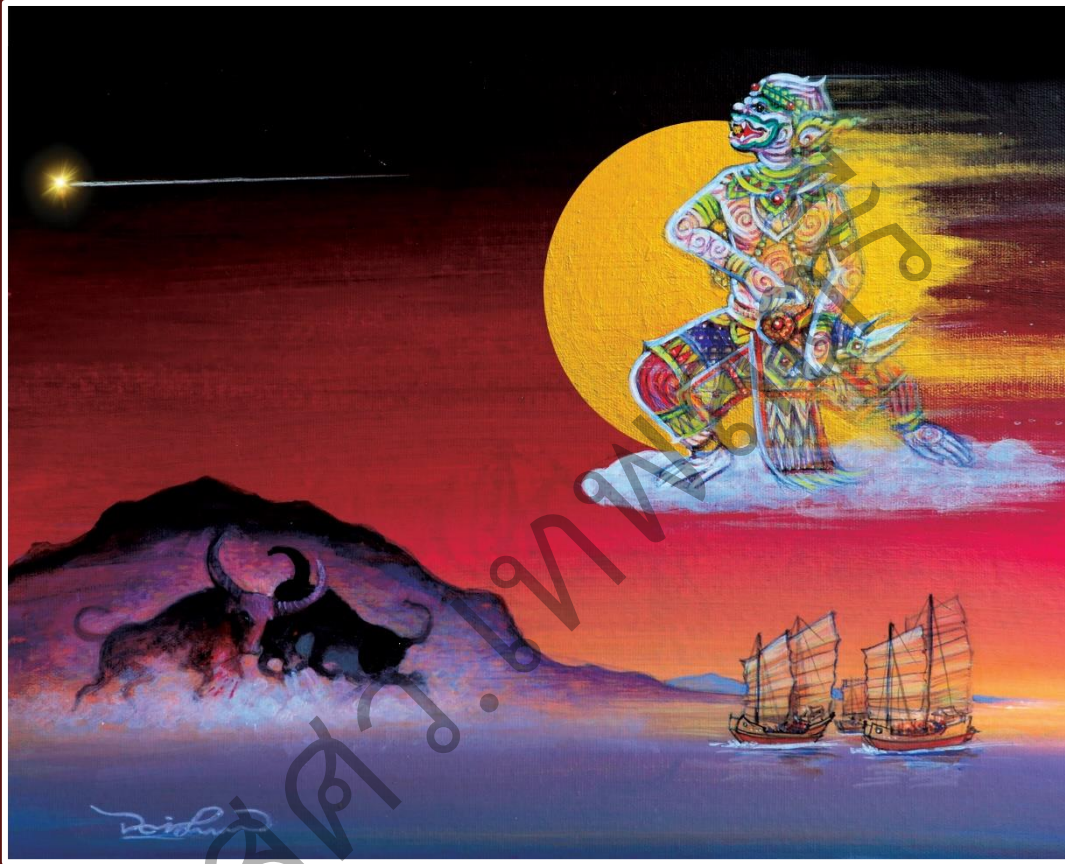

ຕຶ້ງຂາຂເລື່ອວລາບບຸຣີ

ພຣດກກູມີປັດຊະນາທາງວັດຖຸບຣຣຸມ

ສະບຽງຂອງເລື່ອງ ເຂົ້າສະບຽງເອົາກຸ່ມວິທະຍາ

ເຂົ້າສະບຽງ ເຂົ້າສະບຽງວິທະຍາ (ທ້າວກະບຸກ) ເຂົ້າສະບຽງ (ທະວາ ທະວີ)

ຜູ້ປັບປຸງ ພິມະວົງ ແລະ ຜູ້ປັບປຸງເລື່ອງ

ສຳປັດຊະນະວັດຖຸບຣຣຸມ ພິມະວົງ ພິມະວົງ

ຕຶກຂາຂເລື່ອງລາບບຸຣີ

ພຣະອາຈານ ພິມມະພອນ ພົມມະວົງສາ

ສາ.ເທພສະ

ສຳປັດສິດປະແລະວັດທະນະທຳ ພະຍາຍາມລະບົບພາສາລາວ

သဝဏကုဋ္ဌနိပါတ်ရွှေသာယာဝရံသုတ်

พิมพ์ครั้งที่ ๑

၂၆၆၆

จำนวน

๖๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์
ห้ามมิให้ทำซ้ำหรือลอกเลียนแบบโดยไม่ได้รับอนุญาต

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ /
National Library of Thailand Cataloging in Publication data

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี สำนักศิลปะและวัฒนธรรม .

ตำนานเมืองลพบุรี มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม.-- ลพบุรี : สำนักศิลปะ
และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๖๕
๖๒ หน้า

๑. ลพบุรี - ประวัติศาสตร์. | ชื่อเรื่อง

959.317

ISBN 978-974-283-033-5

จัดพิมพ์โดย สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
๓๒๑ ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ๑๕๐๐๐

พิมพ์ที่ บริษัท วชิระ ศรีเอชัน จำกัด
๕๕/๓๑ ม.๙ ตลาดลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐
โทรศัพท์ ๐๘๕-๓๖๖๒๔๒๘

คำนำ

ตำนาน คือ เรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาในอดีต เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวความเชื่อทางประวัติศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเรื่องราวเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงผู้คน ประเพณี ความคิด ความเชื่อ ภูมิประเทศ อาจเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรืออาจเป็นเรื่องที่ผูกขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง คนในอดีตพยายามแสวงหาเหตุผลที่จะอธิบายสิ่งต่าง ๆ จึงเกิดเป็นเรื่องเล่าตำนานเกี่ยวกับเรื่องราว สถานที่ ผู้คน ได้เล่าสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน อาจมีการเสริมเติมแต่งตามความนิยมของคนในท้องถิ่น ในปัจจุบันถือว่าตำนานเป็นเรื่องราวสาระ อย่างไรก็ตามตำนานเหล่านี้ก็เป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่มีส่วนช่วยให้คนรุ่นหลังได้เข้าใจความคิด ปรัชญา ที่มาที่ไปของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในอีกแง่มุมหนึ่ง

ตำนานเมืองลพบุรีนั้น มีการเล่าเป็นเรื่องราวสืบทอดกัน โดยมีความเกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์และอีกในหลายๆเรื่อง มีการผูกเรื่องราวกับบุคคล สถานที่ที่สำคัญเกี่ยวกับเมืองลพบุรี เช่น หนุมาน เจ้ากรุงจันทน์ นางนงประจันต์ ท้าวภกชนาก เขาวงพระจันทร์ เขาทับควาย พงพรมมาสตรี เขาสมอคอน ศาลลูกศร ดินสอพอง ทะเลชุบศร เป็นต้น ที่ผ่านมามาด้านเมืองลพบุรียังไม่มีการวาดภาพประกอบเนื้อหา ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถจินตนาการตามได้

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีบทบาทหน้าที่ในการทำนุบำรุง สืบสานและเผยแพร่งานด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้เล็งเห็นคุณค่าของการวาดภาพประกอบตำนานเมืองลพบุรีดังกล่าว จึงได้ร่วมมือกับกลุ่มศิลปินเมืองละโว้ ได้ดำเนินการวาดภาพต้นแบบและจัดพิมพ์เป็นหนังสือ เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ได้มีจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องเล่าในอดีต ตระหนักถึงคุณค่าความงามทางศิลปะ เรื่อง ตำนานท้องถิ่นของจังหวัดลพบุรีและขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้หนังสือเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรช อนุกุล
ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำประกาศ

หน้า ๔
เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๑๙๕ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

ประกาศกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

เรื่อง การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ (๕) และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒ จึงประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๑๘ รายการ ดังต่อไปนี้

๑. ประเภทรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ต้องได้รับการส่งเสริมและรักษาอย่างเร่งด่วน

๑.๑ ศิลปะการแสดง

๑.๑.๑ ลำแมงตับเต่าไทเลย

๑.๒ แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล

๑.๒.๑ ประเพณีแห่เทียน

๑.๓ ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล

๑.๓.๑ ทุเรียนนนท์

๑.๓.๒ ปลาสดิบางบ่อ

๑.๔ งานช่างฝีมือดั้งเดิม

๑.๔.๑ เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

๑.๔.๒ ชินหมั่นคั่นน้อยไทหล่ม

๒. ประเภทรายการตัวแทนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒.๑ วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา

๒.๑.๑ ตำนานเขาสาปยา (เขาสรรพยา)

๒.๑.๒ ตำนานเมืองลพบุรี

๒.๒ ศิลปะการแสดง

๒.๒.๑ โปงลาง

๒.๒.๒ กลองฮึด

๒.๒.๓ รำมอญ

๒.๒.๔ ราชตรัด

๒.๓ แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล

๒.๓.๑ ประเพณีอัฐภูมิบูชา

๒.๓.๒ โฉมมะม่วง

หน้า ๕
เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๑๙๕ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

๒.๔ งานช่างฝีมือดั้งเดิม

๒.๔.๑ หมอนน้ำดินเผากะเกิร์ต

๒.๔.๒ งานปูนปั้นสกุลช่างเมืองเพชร

๒.๕ การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

๒.๕.๑ อ้นกอนพ็อนแคน

๒.๕.๒ การแข่งขันว่าวคึกคัก

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชาย นครชัย

อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

สารบัญ

คำนำ

คำประกาศ

บทนำ

ตำนานเมืองลพบุรี

❖ หนุมานครองเมือง

❖ เขาสมอคอน

❖ เขาวงพระจันทร์

❖ เขาทับควาย

❖ ชนหมากเจ้ากรุงจีน

ภาพถ่ายสถานที่ปัจจุบัน

ศิลปินเมืองละโว้

๖

๘

๑๐

๑๘

๒๔

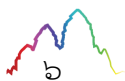
๓๒

๔๔

๕๖

๕๘

บทนำ

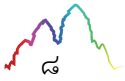
ลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ เป็นเมืองที่มีปรากฏร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ติดต่อกันนับแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ประมาณ ๓,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ ปี มาแล้ว จากการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีจำนวนมาก รวมทั้งมีหลักฐานเอกสารและศิลาจารึกต่าง ๆ กล่าวถึงเมืองลพบุรีอยู่หลายชิ้น ลพบุรีเคยเป็นที่ตั้งเมืองหลวงของอาณาจักรละโว้เป็นราชธานีที่สองในสมัยอยุธยา

ลพบุรี มีทิวทัศน์งดงาม เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นหลายแห่ง เช่น ศาลลูกศร อ่างเก็บน้ำซับเหล็ก เขาจันแล เขาวงพระจันทร์ น้ำตกวังก้านเหลือง และในปัจจุบันมีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญอีกแห่งหนึ่งคือ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

ตำนานเมืองลพบุรีมีความสอดคล้องกับหลักฐานทางโบราณคดีและสภาพภูมิศาสตร์ลพบุรี อาจเคยเป็นเมืองชายหาดเป็นทางออกของทะเลมีความเจริญทางการค้าขาย ดังปรากฏในตำนานขุนหมากเจ้ากรุงจีนและได้พบว่าชาวเมืองลพบุรี มีความคุ้นเคยกับชาวอินเดีย ตำนานเมืองลพบุรีหลายเรื่องจะเกี่ยวข้องกับเรื่อง "มหากาพย์รามายณะ" หรือที่ชาวไทย เรียกว่า "รามเกียรติ์" เช่น ตำนานหนุมานครองเมือง ตำนานเขาทับควาย (ทรพา ทรพี) ตำนานเขาวงพระจันทร์ (ท้าวทักขณางานงประจันทร์) ตำนานเขาสมคอนโดยภาพประกอบในหนังสือเล่มนี้ เป็นฝีมือของศิลปินเมืองละโว้ เพื่อถ่ายทอดความงามของตำนานเมืองลพบุรีให้เข้าใจง่ายเหมาะสมสำหรับเยาวชนหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจ (ผาสุก อินทราวุธ, ๒๕๔๕)

ภาพแผนที่อ่าวไทย ประมาณ ๕,๐๐๐ ปี

ตำนานเมืองลพบุรี

จังหวัดลพบุรี เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีชื่อบ้านนามเมืองหรือภูมินามเกี่ยวข้องกับ วรรณคดี และนิทานพื้นบ้านของไทย น่าคิดว่า ชื่อเกิดขึ้นก่อนนิทาน หรือ นิทานเกิดขึ้นก่อนสถานที่ เรื่องราวนิทานเหล่านี้ เด็กไทยในปัจจุบันหลายคนเคยได้ยินมาก่อน อาจเป็นเพราะการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยเปลี่ยนไปเรามีเวลาอยู่ร่วมกันน้อยลง โอกาสที่ได้ฟังนิทานของท่านผู้ใหญ่ครอบครัวกลายเป็นเรื่องยากอาจเป็นเพราะมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ช่องว่างระหว่างวัยค่อยๆ ถอยห่างออกไปทุกทีแล้วยังทำให้นิทานตำนานท้องถิ่น อันเป็นมรดกภูมิปัญญาไทยเลือนรางจางหายไปจากความทรงจำของคนไทยรุ่นหลังอีกด้วย หลายคนที่พอได้ถูกถามชื่อถิ่นฐานบ้านช่องของตนว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร ทำไมถึงชื่อนั้นชื่อนี้ตอบไม่ได้ ก็มีภูมินามของจังหวัดลพบุรีที่มีเรื่องราวเป็นนิทานเกี่ยวกับวรรณคดีของไทยมีอยู่หลายที่ เช่น เขาวงพระจันทร์ เขาสมอคอน เขาทับควาย เขาจันทแล เขาจระเข้ เขาพิงผ้า เขาแก้ว เขาตะเภาล่ม เขาชนมบุตร เขาตะกร้า ห้วยซับเหล็ก คลองบางชันหมาก เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีเรื่องราวบอกเล่าว่าอธิบายว่า ทำไมเมืองลพบุรีมีดินสอพอง ทำไมแต่ก่อนห้ามนำน้ำส้มสายชูไปเมืองลพบุรี ทำไมเมืองลพบุรีจึงมีไฟไหม้ใหญ่ ทำไมลพบุรีจึงมีสัญลักษณ์เป็น "ลิง" มีลูกหลานหนูมานอาศัยที่ศาลพระกาฬและพระปรางค์สามยอด เป็นต้นานเล่าสืบต่อกันมาอย่างสนุกสนาน" (สถานีแพรรษา,๒๕๖๔)

ภาพโดย ทน เขตกัน

ภาพแผนที่เหตุการณ์ตำนานเมืองลพบุรี

ตำนานหนุมานครองเมือง อำเภอเมืองลพบุรี	สถานที่	เมืองลพบุรี ทุ่งพรหมศาสตร์ ศาลลูกศร ทะเลชุบศร ดินสอพอง
ตำนานเขาสมอคอน อำเภอน้ำขุ่น	สถานที่	เขาสมอคอน
ตำนานเขาวงพระจันทร์ อำเภอโคกสำโรง	สถานที่	เขาวงพระจันทร์
ตำนานเขาทับควาย อำเภอโคกสำโรง อำเภอเขาทับ ควาย	สถานที่	เขาทับควาย บ้านท่าหิน หนองหัวกระบือ
ตำนานขันหมากเจ้ากรุงจีน อำเภอโคกสำโรง อำเภอเมืองลพบุรี	สถานที่	บางขันหมาก ห้วยซับเหล็ก ห้วยมูล เขาพับผ้า เขาจันทแล เขาแก้ว เขาตะกร้า เขาวงพระจันทร์ เขาตะเภา เขาจระเข้

ขลุ่ยฆาตครองเมือง

ตำนานหนุมานครองเมือง มีที่มาจากเรื่องรามเกียรติ์ วรรณคดีสำคัญของชาติและของไทยทุกคน เมื่อพระรามกับทศกัณฐ์ทำศึกกันนั้น หนุมานผู้เป็นทหารเอกของพระราม ได้ช่วยการศึกจนพระรามชนะ พระรามจึงปูนบำเหน็จความดีให้แก่ขุนทหารโดยทั่วถึงกัน

คนแต่ก่อนมีความเชื่อกันว่าเมืองลพบุรี คือ “เมืองนพบุรี” ที่พระรามสร้างให้หนุมาน แทนการที่ทรงแบ่งกรุงอโยธยาครึ่งหนึ่งให้หนุมานครองแล้วหนุมานครองไม่ได้เพราะศักดิ์ไม่เสมอกัน จึงขอให้พระรามแปลงศร หากศรไปตก ณ ที่แห่งใดให้หนุมานสร้างเมือง ณ ที่แห่งนั้น

ภาพโดย ณฤทธิ ประจงแต่ง

พระรามแผลงศรพรหมาสตร์

ภาพโดย ฉัตรชัย กาญจนะวรรณะ

“เจ้าลิงเอ๋ย เจ้ามีความดีความชอบในการสงครามยิ่งนัก รบชนะยักษ์มารทุกคน ข้าใช้ให้เจ้าทำการงานสิ่งใด เจ้าก็ทำได้ด้วยหัวใจอันแข็งแกร่งประสบความสำเร็จควรแก่การสรรเสริญ วันนี้ข้าจะให้เจ้าได้เมืองแต่เป็นสถานที่ใดยังมิรู้ ขอเพียงแต่ให้เจ้าทำตามศรของข้าที่จะแผลงไปนี้เมื่อครของข้าตก ณ ที่ใดก็เป็นเมืองที่ข้าให้เจ้า

เมื่อพระรามแผลงศร หนุมานได้ทำตามศรพราหมณ์

ภาพโดย ณฤทธิ ประจงแต่ง

ภาพโดย ณฤทธิ์ ประจางแต่ง

ศรพรมาสตร์ของพระรามได้ตกลงแผ่นดิน “พุ่มพรมาสตร์” ด้วยอำนาจของศรพรมาสตร์มีอิทธิฤทธิ์ร้อนแรงได้ทำให้น้ำทะเลนั้นเหือดแห้งพื้นแผ่นดินบริเวณโดยรอบสุกระอุกลายเป็นสีขาว เรียกว่า “ดินสอพอง”

จุดที่ศรของพระรามตกนั้น ศรของพระรามต่อมาได้กลายเป็นหิน “หินลูกศร” ชาวเมืองลพบุรีได้พร้อมใจกันสร้างสถานที่เก็บลูกศรเรียกว่า “ศาลลูกศร” เชื่อกันว่า อำนาจของศรพระรามที่ลูกเป็นไฟไม่จางหาย จึงต้องคอยระวังให้มีน้ำหล่อเลี้ยงลูกศรพระรามไว้ ไม่ให้น้ำเหือดแห้ง มิฉะนั้นจะเกิดไฟไหม้เมืองลพบุรี

อิทธิฤทธิ์ของศรพรหมาสตร์ทำให้แผ่นดินสุกเป็นสีขาว

ภาพโดย เกรียงไกร ทำนาเมือง

หนุมานได้แปลงกายขยายร่างใหญ่มหึมา ใช้หางกวาดดินและหินเพื่อดับไฟที่เกิดจากอิทธิฤทธิ์ของศรพหมาสตร์ ดินและหินที่หนุมานกวาดมากองรวมกัน เกิดเป็นแนวกำแพงเมือง “ภูเขาสามยอด” และเกิดภูเขาที่อยู่รายล้อมจำนวนมาก หนุมานได้ให้ไพร่พลลงสร้างเมืองจนสำเร็จ

พระรามประทานชื่อเมืองแก่หนุมานว่า “**นพบุรี**” เพราะแผลงศรไปตัดภูเขาเก้ายอดแล้วเพี้ยนเป็น “**ลพบุรี**” ส่วนอีกตำนานเล่าว่าพระรามประทานชื่อ “**ลพบุรี**” หมายถึงเมืองของพระลพผู้เป็นโอรสของพระราม

ภาพโดยณฤทธิ์ ประจางแต่ง

เขาสมอคอน

เมื่อครั้ง พระลักษณ์ถูกหอกโมกขศักดิ์ของกุมภกรรณปักอกนั้นยังไม่สิ้นชีพ และด้วยความเป็นหอกวิเศษไม่สามารถดึงออกได้ พิเภกได้บอกวิธีการรักษา ดังนี้

๑. เมื่อใดแสงอรุณวันใหม่ขึ้น หากหอกยังปักอกพระลักษณ์อยู่เมื่อถึงเวลานั้น พระลักษณ์จะสิ้นชีพทันที ให้หนุมานเหาะขึ้นไปบนฟ้าบอกพระอาทิตย์ว่า หยุด อย่างเพิ่งขึ้น เสียก่อน

๒. ให้ไปนำต้นตัวยาสังกรณี-ตรีชวา บดผสมน้ำจากปัญจมหานที แล้วนำมาพอก ที่ตัวพระลักษณ์หอกก็จะเคลื่อนออกหลุดออกได้

พระลักษมณ์ถูกหอกโมกขศักดิ์ของกุมภกรรณ

ภาพโดย ณฤทธิ์ ประจางแต่ง

พระรามได้ฟังคำแนะนำของพิเภก สั่งให้หนุมานไปเอน้ำวิเศษที่พระพรต แล้วให้รีบเร่งไปหยุดพระอาทิตย์ไม่ให้ขึ้นได้เสียก่อน จึงไปเอา ต้นตัวยาสังกรณี-ตรีชวา ที่เขาสรรพยา โดยกำชับตามพิเภกว่าให้กลับมาก่อนอรุณรุ่ง หนุมานไปหาต้นตัวยาที่เขาสรรพยาไม่พบด้วย ต้นตัวยาสังกรณี-ตรีชวาเกิดเล่นซ่อนหากับหนุมาน หนุมานเกรงว่าหากไล่หากันก็จะรุ่งสางเสียก่อนจึงสำแดงฤทธิ์ขยายร่างตนเองใหญ่ ยกภูเขาทั้งลูกเหาะมาให้ทันก่อนรุ่งเช้า

หนุมานยกเขาสรรพยา

ภาพโดย ช่อชัย กาญจนะวรธนะ

หนุมานยกเขาสรรพยาหาะผ่านเมืองลพบุรี ซึ่งขณะนั้นไฟกำลังลุกไหม้เมืองลพบุรี แสงสว่างของไฟทำให้หนุมานมองเห็นต้นยาสังกรณี-ตรีชาที่ต้องการ หนุมานจึงจับต้นยาสังกรณี-ตรีชาได้ จึงทิ้งภูเขาที่ยกมานั้นลงกลางทะเลเพลิงทำให้ภูเขาถูกไฟเผาจนสุกเป็นดินสีขาวทั้งลูก

หนุมานจับต้นสังกรณีตรีखाได้เพราะแสงสว่างจากเพลิงไฟ

ภาพโดย ไพฑูรย์ เองเจริญ

เขาวงพระจันทร์

เรื่องราวเกี่ยวข้องกับ ท้าวอุณาราชหรือท้าวกกขนาก ตามที่บทละครพระราชนิพนธ์ เรื่องรามเกียรติ์ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ดังนี้

พระรามและพระลักษมณ์เดินทางพร้อมด้วยไพร่พลถึง มาจนถึงสวนบริเวณเมืองสิงขร ปกครองโดยยักษ์ชื่อ ท้าวอุณาราชหรือท้าวกกขนาก และยักษ์นนทกาลเห็นพระราม พระลักษมณ์และเหล่าไพร่พลถึงเดินเข้ามาในสวน ก็สั่งให้ทหารยักษ์จับตัวเพื่อไปถวายท้าวอุณาราช รวมทั้งจับไพร่พลถึงกินเสีย แต่กลับสู้ไพร่พลถึงไม่ได้ ยักษ์นนทกาลจึงไปทูล ท้าวอุณาราช ฝ่ายท้าวอุณาราชทราบความ จึงจัดทัพออกมารบ

พระรามนำต้นกกชนิดหนึ่งชื่อว่า “กกขนาก” มาเป็นลูกศรแฝงไปปักอกท้าวอุณาราช ลอยปลิวข้ามฟ้ามาตกตรึงติดแผ่นดินอยู่ ณ เมืองลพบุรีแล้วเสกให้เกิดไถ่แก้วกับนนทรี โดยให้นนทรีถือข้อนเหล็กคอยเฝ้ากำกับเมื่อใดที่ศรเคลื่อนหลุดออก ไถ่แก้วจะถูกจะขันให้สัญญาณแล้ว นนทรีจะเอาค้อนเหล็กตอกศรลงไปให้แน่นดังเดิมจนกว่าจะครบแสนโกฏปี

ท้าวกขนาทถูกศรของพระราม หลบในถ้ำมีนางประจันทรลูกสาวดูแล

ภาพโดย สุรชาติ แดงจันทร์แก้ว

แต่ในนิทานรามเกียรติ์ตำนานเมืองลพบุรี มีเนื้อหาแตกต่างไปและเรื่องไม่จบเพียงเท่านี้ คือ หลังจากที่พระรามได้นำต้นกกขนากมาเป็นลูกศรปักอกท้าวอุณาราช ด้วยฤทธิ์ของศรทำให้ท้าวอุณาราชปลิวข้ามฟ้ามาตกติดแผ่นดินอยู่ที่เมืองลพบุรีแล้ว ทรงสาปให้ท้าวอุณาราชซึ่งมีชื่อรู้จักกันต่อมาว่า “ท้าวกกขนาก” ตรึงแน่นอยู่ที่นี้ชั่วนิรันดร์ แต่ศรที่ปักอกนั้นก็จะขยับเคลื่อนคลายออก ท้าวกกขนากจะฟื้นคืนชีพ จึงทรงให้มีไก่แก้วบอกเหตุสัญญาณว่าศรจะหลุดเมื่อหนุมานได้ยินเสียงไก่แก้วก็จะเหาะมาเอาค้อนตอกศรกกขนากให้แน่น ดังเก่า

ไก่แก้วขันให้สัญญาณ หนุมานหะเออาซ็อนตอกศรปักอกท้าวกษณาภให้แน่นดังเดิม

ภาพโดย ณฤทธิ ประจงแต่ง

นางนงประจันตร์ธิดาทำวกกขนาก ปรากฏชื่อในตำนานเมืองลพบุรีและได้มีบทบาทต่อมา กล่าวคือ ศรกกขนากของพระรามนอกจากจะคลายออกแล้ว ยังสามารถเคลื่อนหลุดออกได้หากรดด้วยน้ำส้มสายชู

นางนงประจันตร์ จึงเฝ้าเพียรกระทำทุกวิถีทางเพื่อช่วยบิดา คือ นางจะแปลงกายเป็นหญิงชาวบ้าน ออกไปซื้อน้ำส้มสายชูเพื่อมารดศรกกขนาก แต่ชาวบ้านต่างรู้เรื่องราว ไม่มีชาวบ้านยอมขายน้ำส้มสายชูให้ทำให้นางนงประจันตร์ทุกข์โศกเสียใจมากจนนางดวงใจแตกสลาย ตายไปเกิดเป็นภูเขาชื่อ “นงประจันตร์” หรือ “เขาวงพระจันทร์” เป็นที่มาอีกตำนานหนึ่งของชื่อเขาวงพระจันทร์ของจังหวัดลพบุรี

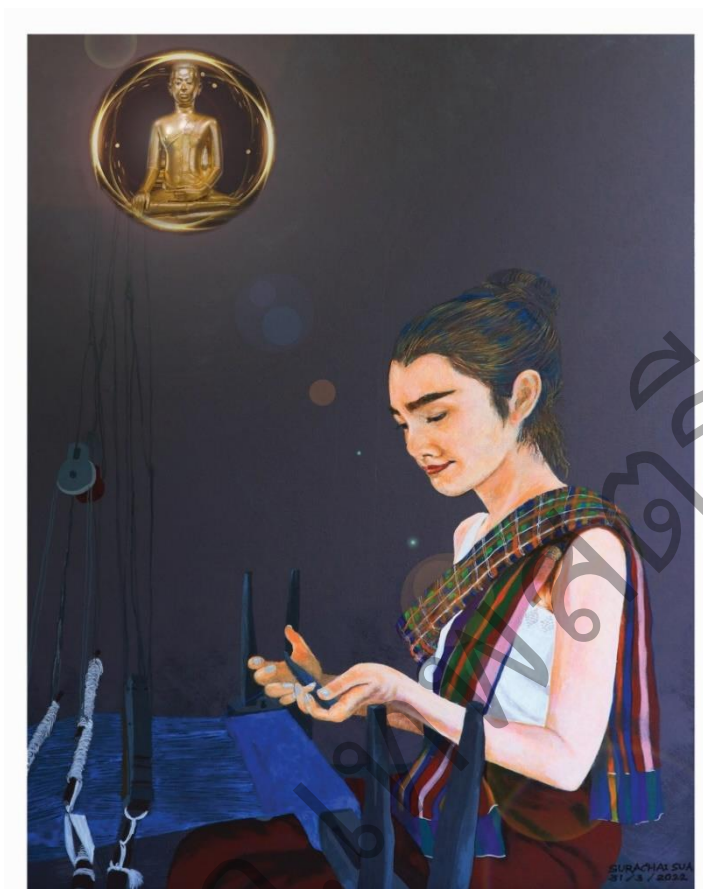
นางนงประจันตร์ลูกสาวยักษ์ท้าวกกขนาก

ภาพโดย ผศ.ดร.จุติรัช อนุกุล

นางนงประจันทรแปลงกายเป็นหญิงชาวบ้านเพื่อหาซื้อน้ำส้มสายชู

ภาพโดย กชพรรณ แสงอ้อม

ภาพโดย สุรัชย์ เสือสูงเนิน

อีกตำนานกล่าวว่า นางประจันทร์ (นางพระจันทร์) ธิดาสาวของท้าวกกขนาก ซึ่งเป็นผู้มีศรัทธาแรงกล้าที่จะทอผ้าใยบัวถวายพระศรีอาริย์เมตไตย ซึ่งจะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าลำดับถัดไปต่อจาก พระพุทธเจ้าโคตมะ ซึ่งในอนาคตเมื่อสิ้นอายุพระพุทธศาสนา ๕,๐๐๐ ปี

เชื่อกันว่านางนงประจันทร์ ทอผ้าใยบัวได้วันละเท่ากับ ๑ ตัวไร ทอทุกวันเมื่อครบ ๕,๐๐๐ ปี จะได้ผ้าใยบัวเป็นผืนถวายพระศรีอาริย์พอดี

เขว้บควาย

เขว้บควาย อยู่ในเขตอำเภอโคกสำโรง พื้นดินบริเวณเขว้บควายมีสีแดงคล้ำติดกับดินโดยทั่วไปจึงมีตำนานเล่า ดังนี้

กล่าวถึงยักษ์ตนหนึ่งชื่อ นนทกาล มีอายุหมื่นปีแต่ยังไม่มีคู่ ทำหน้าที่เฝ้าประตูเมืองชั้นในเขาไกรลาสของพระอิศวร นนทกาลเห็นนางฟ้าชื่อมาลีมาเก็บดอกไม้ในสวนทุกวัน ก็เกิดหลงรักนางฟ้า วันหนึ่งจึงปาดดอกไม้ไปที่นางฟ้ามาลีเป็นการเกี่ยวพาราสี แต่ด้วยเป็นยักษ์ดอกไม้ที่ปาไปโดนนางฟ้ามาลีรุนแรงทำให้นางฟ้าโกรธเกิดความไม่พอใจไปฟ้องพระอิศวร พระอิศวรทรงพิโรธ สาปนนทกาลเป็นควายเผือกชื่อ “ทรพา” แล้วจะพ้นคำสาปได้ก็ต่อเมื่อมีลูกตัวผู้ แล้วต้องถูกลูกฆ่าตายเท่านั้น

นนทกาล ยักษ์เฝ้าประตูเมืองเขาไกรลาสหลงรักนางฟ้ามาลี

ภาพโดย ณฤทธิ ประจงแต่ง

นนทกาลลูกสาปเป็นควายเผือกชื่อ “ทรพา” มีพลังกำลังมากมีบริวารเป็นควายตัวเมียถึงห้าพันตัวอาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ ทรพาคอยระวังไม่ให้นางควายออกลูกเป็นตัวผู้ ถ้าเป็นตัวผู้ทรพาจะฆ่าหมดเหลือไว้แต่ตัวเมียเท่านั้น ต่อมา มีนางควายชื่อว่า “นิลา” เกิดตั้งท้องขึ้นมา นางเกรงว่าหากออกลูกเป็นตัวผู้แล้วจะถูกทรพาผู้เป็นพ่อฆ่า จึงได้หลบจากฝูงแอบไปคลอดที่ถ้ำแห่งหนึ่ง นางควายนีลาออกลูกออกมาเป็นตัวผู้ นางควายตั้งชื่อลูกว่า “ทรพี” แต่นางควายต้องทิ้งไว้เพื่อไม่ให้ทรพาสงสัยแล้วจะตามมาฆ่าภายหลังได้ นางควายได้ฝากลูกไว้กับเทพอารักษ์ที่อยู่ในถ้ำให้ช่วยเลี้ยงดูแล้วแม่ควายก็กลับเข้าฝูงของทรพา ควายลูกชาย ชื่อว่า “ทรพี” ด้วยเทพารักษ์ได้สถิตอยู่ที่เขาทั้งสองและขาทั้งสองของทรพี ทำให้ทรพีเจริญเติบโตมีร่างกายและพลังกำลังที่แข็งแรง

ควายทรพีเติบโตในถ้ำกับเทพอารักษ์

ภาพโดย ช่อชัย กาญจนะวรรณะ

วัดรอยเท้า

ภาพโดย สมชาย แสงอิม

เมื่อทพโฒขึ้นก็ออกจากถ้ำ เพื่อเฝ้าระวัง “วัดรอยเท้า” ของทพพผู้เป็นพ่ออยู่เสมอ จนกระทั่งรอยเท้าใหญ่เท่ากันแล้วจึงไปท้าทพพให้สู้กัน ในที่สุดทพพก็สังหารทพพจนสิ้นชีพจึงเรียก ลูกที่อกตัญญูว่า “ลูกทพพ” ตามชื่อควายตัวนี้

การต่อสู้ระหว่างทพืกับทรา

ภาพโดย เกรียงไกร ทำนาเมือง

ทรพีสามารถฆ่าทรพาผู้เป็นพ่อได้ด้วยพลังที่มากกว่า

ภาพโดย ศักดิ์สิทธิ์ พานิช

หลังจากทรมานเมื่อมีชัยชนะ ก็เกิดความล้าพองอีกเหิมทะยานผู้อื่น ทำลายต้นไม้ต่าง ๆ ของลิง ไพล่พลึงจึงไปฟ้องพาลีและสุครีพ พาลีได้ออกมาสู้ทรมานด้วยทรมานมีเทพาอารักษ์คุ้มครอง การต่อสู้กันครั้งแรกยังไม่รู้ผลแพ้ชนะ

พาลีจึงได้นัดทรมานสู้กันใหม่ที่ถ้ำสุรगนต์ ก่อนสู้พาลีได้สั่งสุครีพไว้ว่าหากเจ็ดวันแล้วตนยังไม่กลับออกมา ให้นำหินปิดปากถ้ำหรือคูสีของเลือดที่ไหลออกมา หากว่าเลือดเป็นสีแดงเข้มแสดงว่าเป็นเลือดของควายทรมานแต่หากเลือดเป็นสีแดงใสแสดงว่าเป็นเลือดของพาลีก็ให้รับนำก้อนหินปิดปากถ้ำเช่นกัน

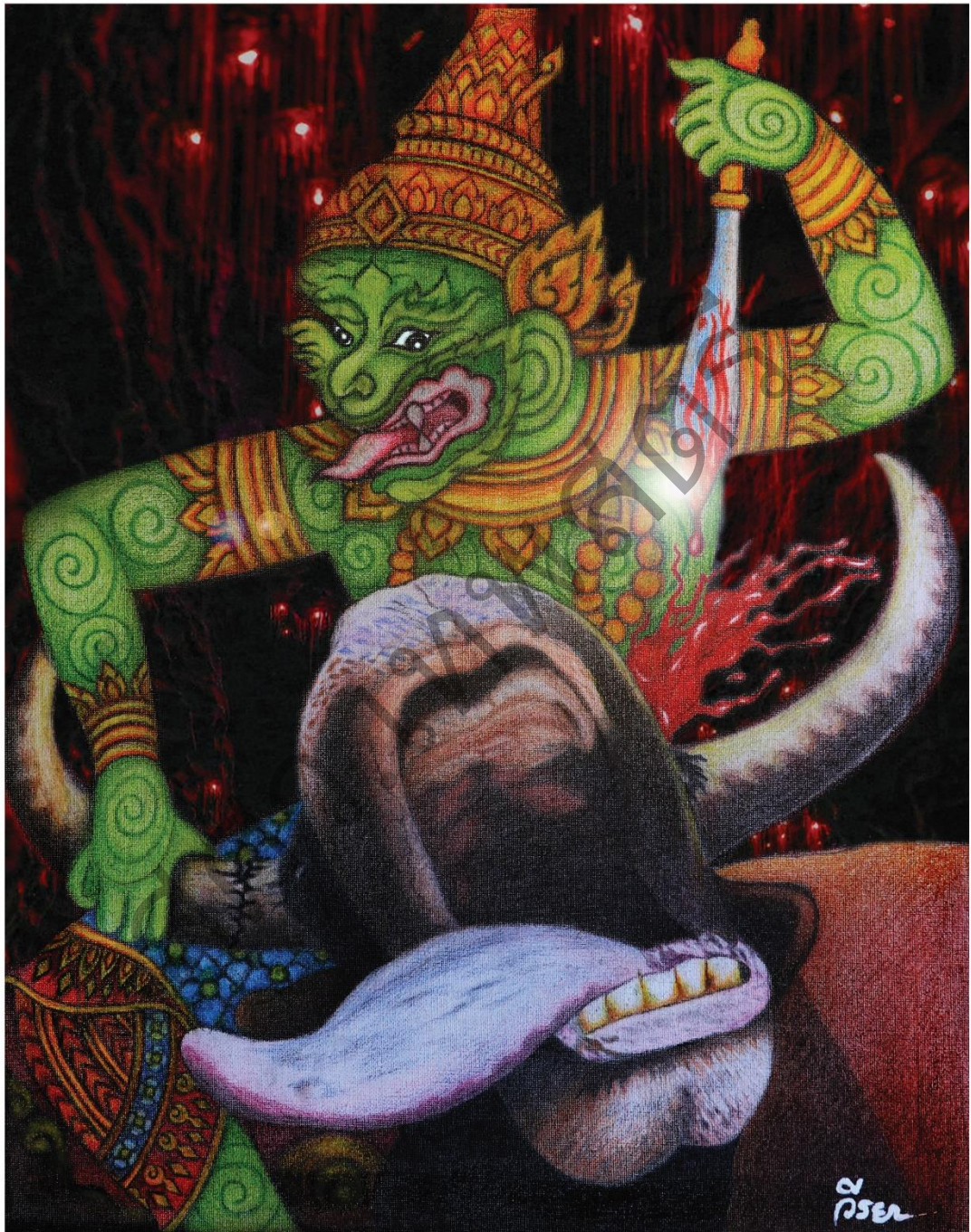

พาลีสต่อสู้กับทรีพีที่มีเทพอารักษ์คุ้มครอง

ภาพโดย ช่อชัย กาญจนะวรธนะ

การต่อสู้เริ่มขึ้นอีกครั้ง กล่าวกันว่า ต่อสู้กันเจ็ดวันเจ็ดคืน พาลีเกิดความสงสัยว่า เหตุใดทศพรพืมีพลกำลังมากมายมหาศาลมากกว่าควายทั่วไป จึงได้แก่งถามระหว่างต่อสู้ว่า "เจ้าเป็นควายที่มีเทวดาปกป้องคุ้มครองกระมังถึงได้เก่งกาจขนาดนี้" ด้วยความทะนงตนทศพรพืได้กล่าวตอบไปว่า "ตนมีฝีมือและพลกำลังด้วยตนเองหาได้มีผู้ใดคุ้มครองไม่" เมื่อเทพาอารักษ์ได้ยินคำพูดเย้ยหยันทะนงตนของทศพรพื จึงได้ออกจากเขาทั้งสองและขาทั้งสองของทศพรพืกันจนหมด ทำให้ทศพรพืสู้พาลีไม่ได้จึงถูกสังหารตายทันทีหลังจากการต่อสู้ เลือดควายทศพรพืสีแดงเข้มได้ไหลมาที่หน้าปากถ้ำแต่บังเอิญเกิดฝนตกลงมา ทำให้เลือดสีแดงเข้มกลับเจือจางลงกลายเป็นเลือดใส เมื่อสุครีพพบว่าเป็นเลือดใสก็เสียใจมากเข้าใจผิดคิดว่าพาลีสิ้นชีพแล้ว จึงนำก้อนหินมาปิดปากถ้ำตามคำสั่งของพาลีแล้วกลับยังเมืองขีดขิน

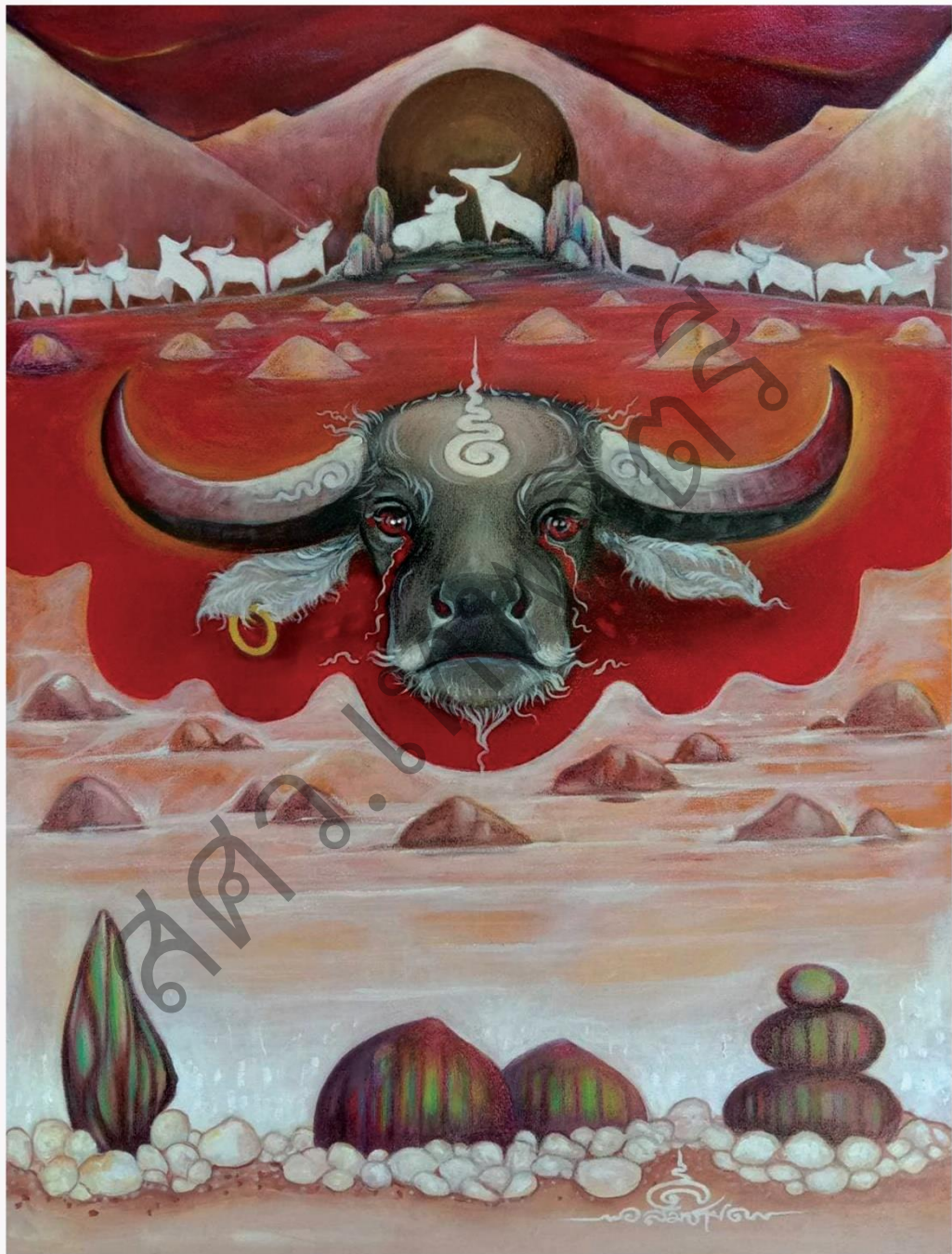
พาลีได้สู้กับทรีพีที่ไม่มีเทพอารักษ์คุ้มครองและได้ฆ่าทรีสำเร็จ

ภาพโดย วีรยา คำแหง

ส่วนพาลีเมื่อจะออกจากถ้ำ กลับพบว่าปากถ้ำถูกหินปิดอยู่จึงโกรธมากเข้าใจผิดคิดว่าสุครีพเล่นไม้ซื่อคิดฆ่าตน จะแย่งความเป็นใหญ่ปกครองเมืองแทนตน ด้วยความโกรธจึงตัดหัวทรี แล้วขว้างไปที่ปากถ้ำอย่างแรง ทำให้หินที่ปิดปากถ้ำเปิดออกและแตกกระจาย ส่วนตัวถ้ำได้พังทลายลงมาทับร่างทรีและไม่พบปากถ้ำอีกเลย เขาแห่งนั้น จึงได้ชื่อว่า “เขาทับควาย” พื้นดินบริเวณเขาทับควายจะมีสีแดง ซึ่งเชื่อตามตำนานว่าเกิดจากเลือดของทรี

หินปากถ้ำได้กระเด็นไกลมาตก กลายเป็น บ้านท่าหินและบ้านหินสองก้อนส่วนหัวควายทรีได้กระเด็นไกลมาตก เป็นบ้านหนองหัวกระบือ ในเขตอำเภอเมืองลพบุรี

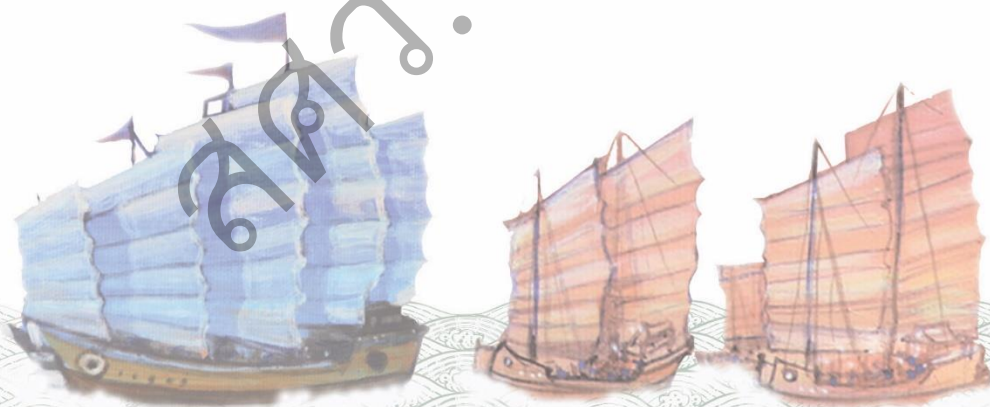

หนองหัวกระบือ,บ้านท่าหิน,บ้านหินสองก้อน

ภาพโดย สมชาย แสงอิม

ชัชฌมาภเฝ้ากรุงอิษ

เมืองลพบุรีสมัยนั้นเป็นเมืองท่าติดทะเล มีเรือสำเภาขึ้นล่องค้าขายอยู่เป็นประจำ ได้มีพ่อค้าจีนชื่อ "กงจีน" หรือ "เจ้ากรุงจีน" ได้นำสินค้ามาขายยังเมืองลพบุรีโดยเรือสำเภา พ่อค้าคนนี้ร่ำรวยเป็นเศรษฐี ได้ยินกิตติศัพท์ความงามของนางนงประจันตร์เกิดความปรารถนาและเกิดความรักใคร่ขึ้น จึงได้ตกแต่งเกี้ยวเก๋มาสู่ขอกับพ่อแม่ของนาง ฝ่ายพ่อแม่เมื่อคนมีฐานะมาสู่ขอลูกสาว ก็ยินดียกลูกสาวให้โดยไม่ถามความสมัครใจจากนางนงประจันตร์ จึงตกลงยกลูกสาวให้เจ้ากรุงจีนยกขันหมากมาสู่ขอและรับนางนงประจันตร์ไปเป็นภรรยา ฝ่ายพ่อแม่ไม่รู้ว่านางนงประจันตร์ได้มีคนรักเป็นหนุ่มในหมู่บ้าน ฐานะไม่ร่ำรวยแต่มีวิชาอาคมกาลเวลาผ่านไป "เจ้ากรุงจีน" ได้นำขบวนเรือสำเภาขึ้นหมากอันยิ่งใหญ่ เต็มไปด้วยแก้วแหวนเงินทอง ขนม ผ้าไหมแพรพรรณ มาจากเมืองจีนรำลึกกันไปต่น้ำท้ายน้ำเมืองลพบุรี

เจ้ากรุงจีน จัดเตรียมเรือสำเภาขึ้นหมากขอนางนงประจันทร์

ภาพโดย ผศ.ดร.จตุริช อนุกุล

คนรักหนุ่มผู้มีวิชาอาคมเมื่อได้ทราบเรื่องจากนางนงประจันตร์ ก็ไม่รู้จะทำประการใดดี จึงตั้งใจจะล่่มขบวนเรือขึ้นหมากแล้วช่วงชิงสาวที่ตนรักคืนมา จึงได้ร้ายเวทย์แล้วโดดลงน้ำ กลายเป็นจระเข้ใหญ่ว่ายไปกบดานใต้น้ำ เพื่อรอขบวนเรือขึ้นหมากเจ้ากรุงจีนมาถึง

ภาพโดย ฉัตรชัย กาญจนะวรรณะ

คนรักหนุ่มของนางนงประจันตร์ ร่ายเวทย์แปลงกายเป็นจระเข้ใหญ่ ภาพโดย ฉัตรชัย กาญจนะวรรณะ

ฝ่ายจระเข้หนุ่มผู้มีวิชาอาคมเมื่อเห็นขบวนเรือสำเภาชั้นหมากเจ้ากรุงจีนเข้ามาใกล้ จึงพุ่งเข้าไปใส่เรือสำเภาชั้นหมากทันที หมายถึงพัดหัวพัดหางล่มเรือสำเภาชั้นหมากให้ได้ ครั้นนั้นได้เกิดอาเพศ เกิดลมฟ้าฝนแปรปรวน พายุใหญ่พัดเรือสำเภาไปทาง ตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองลพบุรี แต่เจ้าจระเข้ก็ยังว่ายตามเรือชั้นหมากอย่างไม่ลดละ จนถึงบริเวณ "ห้วยซับเหล็ก" เจ้าจระเข้ได้โถมเข้าไปใส่เรือสำเภาทุกลำด้วยอำนาจโทสะ

จระเข้โถมใส่เรือสำเภาทำให้แก้วแหวนเงินทอง ผ้าไหม
ขนม ตะกร้าชั้นหมาก ลอยน้ำกระจัดกระจาย

ภาพโดย ประวิทย์ บุญตัน

จระเข้หนุ่ม ได้ทำลายเรือสำเภาทุกลำ

ภาพโดย ประวิทย์ บุญตัน

พวกลูกเรือชาวจีนด้วยความกลัวจึงกระโดดจากเรือ ว่ายน้ำไปขึ้นฝั่งที่ภูเขาลูกหนึ่งซึ่งอยู่ไม่ห่างกันมากนัก ยืนดูเพื่อนที่กำลังว่ายน้ำหนีตาย เรียกว่า "เขาจินโจนและเขาจินแล" ผ้าไหมแพรพรรณลอยไปจมที่ "เขาหนีบ" นานวันเข้ากลายเป็นหิน เรียกว่า "เขาพับผ้า" ตะกร้าที่ใส่ข้าวของต่างๆ ลอยไปจมไม่ห่างจากเขาจินแลเท่าไรนัก นานวันเข้ากลายเป็นหินเรียกว่า "เขาตะกร้าทอง" แก้วแหวนเงินทอง ลอยไปจมลง เรียกว่า "เขาแก้ว" ขนมนำมาลอยไปกองรวมกันอยู่กลายเป็นภูเขาที่มีลักษณะคล้ายขนมเข่งขึ้นรา เรียกว่า "เขาขนมบูด" ส่วนเรือสำเภาที่ลมนั้นต่อมากลายเป็นภูเขามีสลักษณะคล้ายเรือสำเภาล่มตะแคงอยู่ ชาวบ้านจึงเรียกว่า "เขาตะเภา"

พวกจีนลูกเรือว่ายนํ้าหนีตายขึ้นมาอีกฝั่ง ที่มาของ “เขาจินโจนหรือเขาจินแล่”

ภาพโดย จุมพล สมภาค

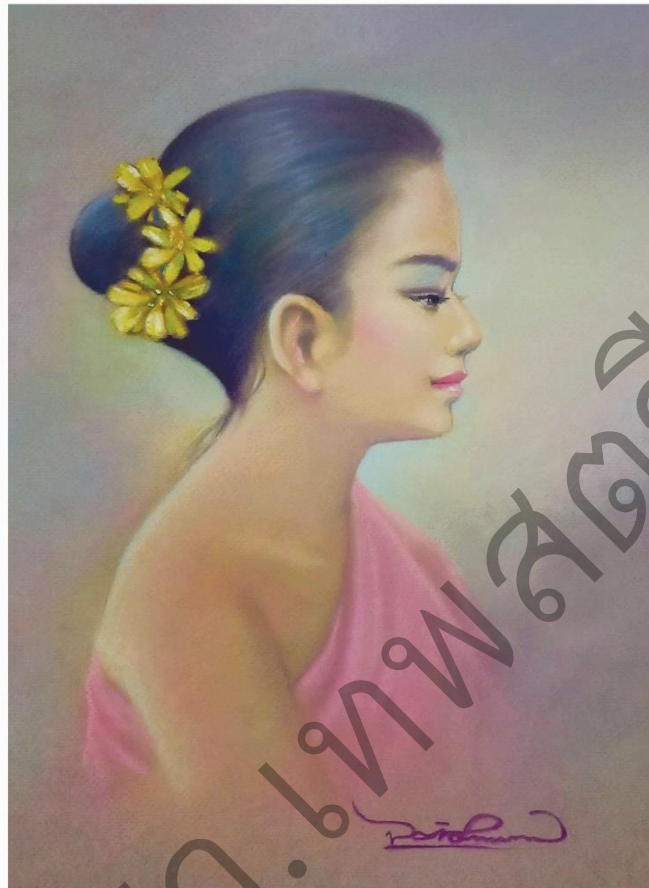
นางนงประจันตร์ได้เห็นเหตุการณ์ จระเข้ล่มน้ชบวนสำเภารันชนมากได้สำเร็จ เกิดความ
ดีใจที่ไม่ต้องตกเป็นเมียเจ้ากรุงจีนจึงดีใจอย่างลืมหูลืมตา พลาดตกลงไปในทะเลจนน้ำตาย
ณ ที่นางนงประจันตร์จมน้ำตายนี้ต่อมา กลายเป็นภูเข เรียกว่า "เขานงประจันตร์" หรือ
"เขานางพระจันทร์" ตอนหลังเปลี่ยนไปเป็น "เขาวงพระจันทร์" จระเข้หนุ่มเมื่อเห็นชบวน
รันชนมากล่มน้ชบวนแล้วก็ว่ายน้ำมายังฝั่งได้เห็นคนรักจมน้ำตาย จึงเสียใจมากประกอบ
กับความเหน็ดเหนื่อยจากการอาละวาดไล่ล่าชบวนเรือรันชนมาก ถึงกับเป็นลมและสิ้นใจตาย
กลายเป็นภูเขาดูเหมือนเรือสำเภา ชาวบ้านจึงเรียกว่า "เขาตะเข้" หรือ "เขาจระเข้"

นางนงประจันทรนั่งมองเห็นเหตุการณ์จระเข้หนุ่มคนรักกล่มขบวนเรือชนหมาก

ภาพโดย ผศ.ดร. จุติรัช อนุกุล

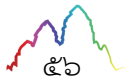

นางนงประจันทร์

ภาพโดย ผศ.ดร.จุติรัช อนุกุล

ตำนานเมืองลพบุรีนั้น เป็นเรื่องราวเล่าสืบต่อกันโดยมีความเกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์มีการผูกเรื่องราวกับบุคคล สถานที่สำคัญของเมืองลพบุรี เช่น ตำนานหนุมานครองเมือง ตำนานเขาสมอคอน ตำนานเขาวงพระจันทร์ ตำนานเขาทับควาย ตำนานขันหมากเจ้ากรุงจีน เป็นต้น ยังมีตำนานเมืองลพบุรีอีกหลายเรื่องที่ยังไม่ได้กล่าวถึง อย่างไรก็ตามตำนานเหล่านี้ก็เป็นมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ที่มีส่วนช่วยให้คนรุ่นหลังได้เข้าใจความคิดปรัชญา ที่มาของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้อีกแง่มุมหนึ่ง

สศว.เทพสตรี

ภาพถ้ำอุบาสกในถ้ำเขา

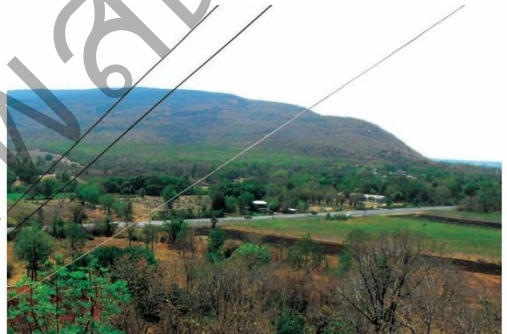
เขาวงพระจันทร์
ตำบลห้วยโป่ง อำเภอสัตหีบ
<https://www.sanook.com/travel/๑๕๑๖๒๕๓/>

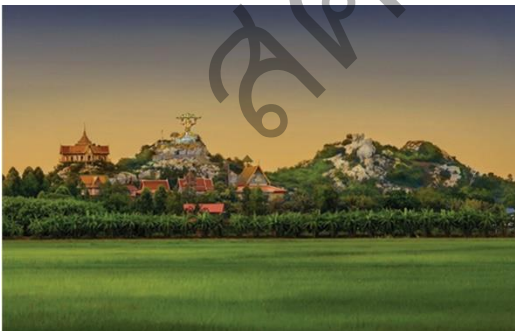
เขาทับควาย
ตำบลห้วยโป่ง อำเภอสัตหีบ
<https://www.faiythastory.com/khaotubkwa/>

เขาตะเกียบ
ตำบลเพี้ยะ อำเภอสัตหีบ
<https://travel.kapook.com/view๕๒๖๔๔.html>

เขาจระเข้
ตำบลวังเพลิง อำเภอสัตหีบ
<https://www.facebook.com/raoruklopuri/posts/๕๖๑๗๕๕๗๘๓๔๔>

เขาสมคอน
ตำบลเขาสมคอน อำเภอท่าเรือ
<https://travel.kapook.com/view๕๒๖๔๔.html>

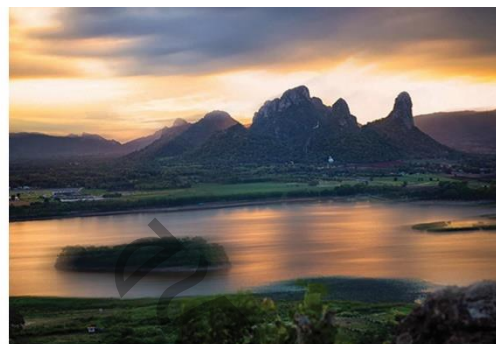

ศาลลูกศร
ตำบลท่าหิน อำเภอเมืองลพบุรี
<https://th.worlddorgs.com/>

ภาพถ้ำป้ออุบัสถาขมิ้นดำขาว

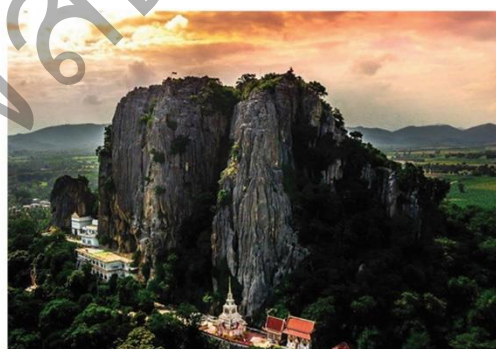
คลองบางชันหมาก
ตำบลพรหมาสร์ - ตำบลบางชันหมาก
<https://travel.trueid.net/detail/MzdmDnXYPqM>

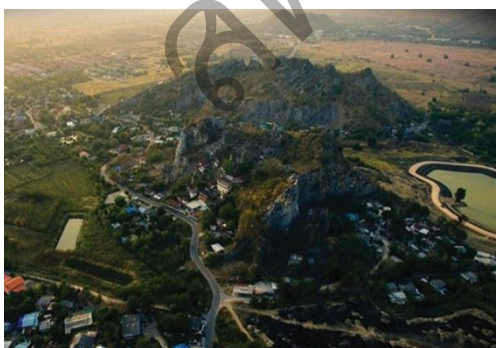
อ่างซับเหล็ก
ตำบลท่าหิน อำเภอเมืองลพบุรี
<https://www.sanook.com/travel/๑๔๒๗๑๖๕/>

เขาจีนแล
ตำบลนิคมสร้างตนเอง - อำเภอเมืองลพบุรี
<https://travel.trueid.net/detail/MzdmDnXYPqM>

เขาตะกร้าทอง
ตำบลนิคมสร้างตนเอง - อำเภอเมืองลพบุรี
<https://www.facebook.com/UnseenThailand/posts/>

เขาหินบ-เขาพับผ้า
ตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองลพบุรี
<https://www.facebook.com/raoruklopuri/posts/๘๖๔๖๖๗๑๔๓๗๐>

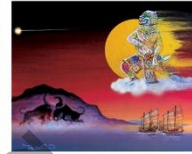
เขาแก้ว
ตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองลพบุรี
<https://www.facebook.com/daiprom/>

ศิลปินเมืองลพบุรี

ผศ.ดร.จุติรัช อนุกุล ที่ปรึกษา
ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ทน เชตกัน ที่ปรึกษา
ข้าราชการบำนาญ ระดับเชี่ยวชาญ
กระทรวงศึกษาธิการ

สมชาย แสงอิม ประธานกลุ่ม
ข้าราชการครูบำนาญ ระดับชำนาญการพิเศษ
กระทรวงศึกษาธิการ

ไพฑูรย์ เองเจริญ
ข้าราชการครูบำนาญ ระดับเชี่ยวชาญ
กระทรวงศึกษาธิการ

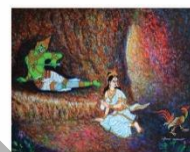

ศิลปินเมืองละโว้

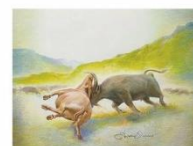
สุรชาติ แดงจันทร์แก้ว
ศิลปินอิสระ

ประวิทย์ บุญตัน
ข้าราชการครูบ้านบุญ
ระดับชำนาญการพิเศษ
กระทรวงศึกษาธิการ

ศักดิ์สิทธิ์ ฟานิช
ศิลปินอิสระ

สุรชัย เสือสูงเนิน
ข้าราชการครู ระดับชำนาญการพิเศษ
กระทรวงศึกษาธิการ

จุมพล สมภาค
ข้าราชการครู ระดับชำนาญการพิเศษ
กระทรวงศึกษาธิการ

ศิลปเมืองลาว

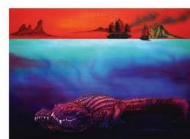
ณฤทธิ์ ประจแสง
รองผู้อำนวยการ
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

วีรยา คำแหง
ข้าราชการครู ระดับชำนาญการพิเศษ
กระทรวงศึกษาธิการ

นัตถชัย กาญจนวรรธนะ
ครูศิลปะ
โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม
จังหวัดเชียงใหม่

กัญจน์คชา คงคามี่
ศิลปินอิสระ

ศิลปินเมืองลพบุรี

ช้อยชัย กาญจนะวรารณะ
ครูศิลปะ
โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ
จังหวัดลพบุรี

เกรียงไกร ทำนาเมือง
ข้าราชการครู
โรงเรียนนวมินทราชูทิศ
กรุงเทพมหานคร

อนนต์ จันทรกลิ่น
ศิลปินอิสระ

กชพรรณ แสงอ๋ม
นักเรียนโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย
จังหวัดลพบุรี

วัฒนธรรมและศิลปะ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา เวชมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลวรรณ น้าพิรุณ
อาจารย์เชาวนาท เพ็งสุข
นายธีรสินทร์ กิ่งจำปา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรวิทย์ อนุกุล
อาจารย์ภาคภูมิ เฉลิมวัฒน์
อาจารย์ณฤทธิ ประจงแต่ง
นางสาวสมดา วินิจกำธร
นางสาวชุติมา อิ่มนรินทร์
นางสาวณัฐวัลรัตน์ ดอกไม้งาม
นายสุชาติ อ่อนสันหัต

ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
หัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการฯ
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
นักวิชาการศึกษา
ผู้ปฏิบัติงานบริหาร

ผู้ออกแบบหนังสือและเรียบเรียง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรวิทย์ อนุกุล
นายช่อชัย กาญจนะวรรณะ

ศิลปกรรมภาพประกอบโดย

กลุ่มศิลปินเมืองละโว้

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๓๖๔๑ ๓๐๔๖

www.culture.tru.ac.th

ขอขอบคุณ

